

13. 2. 2007

ID: 46194

Nesprávnost hmotněprávního posouzení

Nesprávnost hmotněprávního posouzení může spočívat i v chybně posouzené předběžné otázce.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 11 Tdo 1015/2006, ze dne 30.10.2006)

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném zasedání dovolání podané obviněným L. B., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 8 To 27/2006, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 34 T 6/2005, a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. se zrušuje usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 8 To 27/2006, jakož i rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 1. 2006, sp. zn. 34 T 6/2005, v částech týkajících se výroku o vině pod bodem 1) a výroků o trestu a ochranném léčení. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Plzni příkazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 1. 2006, sp. zn. 34 T 6/2005, byl obviněný L. B. uznán vinným vícero skutky, kvalifikovanými jako (I.) pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 219 odst. 1 tr. zák., a jako (II., III.) pokračující trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a odst. 1 tr. zák., za které byl podle § 219 odst. 1 tr. zák. za použití § 32 odst. 2 tr. zák., § 40 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v délce trvání sedmi a půl let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Podle § 72 odst. 1, 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. bylo dále obviněnému uloženo ochranné léčení protialkoholní ve formě ústavní.

Podle skutkových zjištění Krajského soudu v Plzni se obviněný uvedené trestné činnosti dopustil tím, že:

(I.) dne 31. 5. 2005 v době od 12:30 hod. do 13:30 hod. v S., v rodinném domě po vzájemné slovní rozepři bodl svého syna P. B., dvěma kuchyňskými noži do boku a břicha, čímž mu způsobil bodnou ránu vlevo vpředu na břiše těsně nad pupeční jamkou, která kompletně protínala břišní stěnu a pronikala do dutiny břišní a bodnou ránu vlevo bočně na břiše se vbodem délky 25 mm v podžebří na spojnici se střední podpažní čarou, kdy bodný kanál rovněž kompletně protínal břišní stěnu až do dutiny břišní, u poškozeného došlo k pětinasobnému protnutí kličky tenkého střeva, vbodům do závěsného aparátu okruží a k protnutí sestupného tračnicku střeva tlustého, kdy zranění provázela krevní ztráta do dutiny břišní a poškozený musel být neprodleně operován, byl bezprostředně ohrožen na životě a pokud by nebyl operován, s jistotou by zemřel šokem z úrazu nebo následným zánětem pobřišnice při vylití obsahu trávicího traktu do dutiny břišní,

(II.) v přesněji nezjištěné době ve dnech 20. 6. 2005 až 21. 6. 2005 v obci S. na výčitky své manželky V. B., týkající se jeho požívání alkoholu jí vyhrožoval, že dopadne hůř než syn P. a rovněž vyhrožoval usmrcením svého syna P. B. a manželce sdělil, že si syna měli nechat v nemocnici, že ho stejně oddělá a že ji sváže nohy, aby nemohla syna P. varovat, až ho půjde propíchnout vidlemi, jeho vyhrožování vzbudilo strach V. B. i P. B., že své výhrůžky uskuteční,

(III.) dne 19. 7. 2005 v době kolem 15:00 hod. v S. na chodbě domu slovně napadal svoji manželku V. B., a svého syna P. B., vulgárními výroky a vyhrožoval jim likvidací a zabitím, což u poškozených vzbudilo důvodnou obavu, že své výhrůžky splní.

Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Plzni podal obviněný L. B. odvolání, na jehož podkladě rozhodl Vrchní soud v Praze, jako soud odvolací, tak, že usnesením podle § 256 tr. ř. obviněným podané odvolání zamítl. Posledně uvedené rozhodnutí bylo doručeno mimo jiné obviněnému L. B. dne 26. 5. 2006, jeho obhájci dne 2. 5. 2006 a Krajskému státnímu zastupitelství v Plzni dne 27. 4. 2006.

Proti uvedenému usnesení Vrchního soudu v Praze, a v návaznosti na to i proti rozsudku Krajského soudu v Plzni, podal obviněný L. B. prostřednictvím svého obhájce Mgr. T. Š. dovolání, které bylo doručeno Krajskému soudu v Plzni dne 4. 7. 2006.

Obviněný svým dovoláním napadl výrokovou část usnesení Vrchního soudu v Praze, jakož i bod (I.) výroku o vině rozsudku Krajského soudu v Plzni. Jako dovolací důvod uvedl, že napadená rozhodnutí spočívají v tomto rozsahu na nesprávném právním posouzení skutku, přičemž odkázal na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Naplnění uvedeného dovolacího důvodu spatřuje obviněný v tom, že soudy v předchozím nesprávně kvalifikoval skutek uvedený pod bodem (I.) výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 219 odst. 1 tr. zák., ač spáchaný skutek nenaplnjuje všechny znaky skutkové podstaty citovaného trestného činu.

Obviněný tuto námitku dále upřesnil, když uvedl, že ze spisového materiálu nelze ohledně uvedeného skutku dojít k závěru, že by byla naplněna subjektivní stránka trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. Obviněný dále zpochybnil závěr soudů ohledně jeho úmyslu, a namítl, že se tento závěr opírá pouze o jediný důkaz, a to o výpověď poškozeného P. B. K této námitce dále obviněný uvedl, že v průběhu hlavního líčení nebyl nikterak prokázán jeho úmysl směřující k usmrcení syna, přičemž se soud prvního stupně opřel pouze o nevěrohodnou svědeckou výpověď poškozeného. K tomu obviněná rovněž uvedla, že pro hmotněprávní posouzení skutku nebyly provedeny dostatečné důkazy, skutkový stav byl zjištěn chaoticky, věc nebyla dostatečně objasněna, a za této situace měly soudy aplikovat mírnější hmotněprávní normu.

Obviněný ve svém dovolání dále uvedl, že ani ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně nejsou uvedeny žádné skutkové okolnosti, které by odůvodňovaly závěr

o úmyslu obviněného usmrtit svého syna. K tomu obviněný uvedl, že soudy mylně aplikovaly § 219 odst. 1 tr. zák., když měly správně aplikovat § 222 odst. 1 tr. zák.

Vzhledem k uvedenému obviněný L. B. navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky zrušil citované usnesení Vrchního soudu v Praze, jakož i rozsudek Krajského soudu v Plzni, v části uvedené pod bodem (I.) výroku o vině, a zrušil rovněž navazující výrok o trestu.

K dovolání obviněného L. B. se vyjádřila nejvyšší státní zástupkyně prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství. Ta po shrnutí předchozího řízení a vylíčení obsahu dovolání obviněného uvedla, že ze základních obecných hledisek je možno dovolání obviněného označit za přípustné.

K námitkám obviněného státní zástupkyně odkázala na závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, ze kterého je patrné, že obviněný útočil na životně důležité orgány a pokud by se k poškozenému závčas nedostala odborná péče, nepochybně by došlo k jeho úmrtí. Ohledně popisu skutku státní zástupkyně uvedla, že byl skutek soudem prvního stupně popsán tak, že je nezaměnitelný s jiným skutkem.

S ohledem na uvedené státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. podané dovolání odmítl, a toto rozhodnutí učinil v souladu s § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání. Pro případ, že by Nejvyšší soud České republiky hodlal učinit jiné rozhodnutí, než jaké je specifikováno v § 265r odst. 1 písm. a), písm. b) tr. ř., vyjádřila státní zástupkyně souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda je v této trestní věci dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a oprávněnou osobou. Shledal přitom, že dovolání obviněného přípustné je [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), písm. h) tr. ř.], že bylo podáno v zákonné lhůtě, jakož i na místě, kde je lze učinit (§ 265e odst. 1, 3 tr. ř.), a že bylo podáno oprávněnou osobou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.].

Vzhledem k tomu, že lze dovolání podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda lze dovolatelem uplatněné dovolací důvody považovat za důvody uvedené v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem. V úvahu přitom přicházelo posouzení pouze ve vztahu k ustanovení odstavce prvního § 265b tr. ř.

Obviněný ve svém dovolání označuje jako dovolací důvod skutečnosti uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr.

ř. K tomuto je třeba v obecné rovině uvést následující:

Podle citovaného ustanovení lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Z uvedeného plyne, že v rámci rozhodování o dovolání vychází Nejvyšší soud zásadně ze skutkových zjištění provedených soudy v předchozím řízení a pouze hodnotí, zda tato skutková zjištění byla z hlediska hmotného práva správně posouzena. Není tedy možné namítat nic proti samotným skutkovým zjištěním soudu, proti tomu, jak soud hodnotil důkazy, v jakém rozsahu provedl dokazování, jak postupoval při provádění důkazů, apod. V tomto směru totiž nejde o aplikaci hmotného práva, ale procesních předpisů, zejména ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. o postupu orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu a při hodnocení důkazů. Hmotněprávní posouzení se pak týká především trestního práva hmotného, ale může se týkat i jiných právních odvětví (k tomu srov. č. [36/2004](#) Sb. rozh. tr., str. 299). Nesprávnost může spočívat v tom, že soud nesprávně aplikuje normu hmotného práva tím, že buď použije jiný právní předpis či jiné ustanovení nebo použije správný právní předpis a jeho správné ustanovení, ale nesprávně je vyloží. Nesprávnost může rovněž spočívat v chybně posouzené předběžné otázce. Je třeba dodat, že v žádném z dalších ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. trestní řád nepřipouští jako důvod dovolání, že by rozhodnutí bylo založeno na nesprávném nebo neúplném skutkovém zjištění. Z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř., je dovolání podáno i v případech, kdy je v něm sice citováno některé z ustanovení § 265b tr. ř., ale ve skutečnosti jsou vytýkány vady, které zákon jako důvod dovolání nepřipouští.

Tak je tomu i v případě námitky obviněného, že se skutkové závěry soudů významné pro posouzení naplnění subjektivní stránky trestného činu uvedeného ve výroku o vině rozsudku pod bodem 1) opírají pouze o jediný důkaz, a to o výpověď poškozeného P. B. Stejně pak i v případě námitky, že v průběhu hlavního líčení nebyl nikterak prokázán jeho úmysl směřující k usmrcení syna, přičemž se soud prvního stupně opřel pouze o nevěrohodnou svědeckou výpověď poškozeného, že pro hmotněprávní posouzení skutku nebyly provedeny dostatečné důkazy, skutkový stav byl zjištěn chaoticky, věc nebyla dostatečně objasněna, a za této situace měly soudy aplikovat mírnější hmotněprávní normu.

Obviněný totiž fakticky, s odkazem na nesprávné právní posouzení skutku, zpochybňuje rozsah v řízení provedeného dokazování, hodnocení důkazů a konečně i skutkové závěry soudů, jenž jsou teprve podkladem pro hmotněprávní posouzení otázky naplnění subjektivní stránky trestného činu. Je však třeba připomenout, že Nejvyšší soud je v rámci dovolacího řízení těmito skutkovými zjištěními vázán, a nemůže v tomto smyslu ani hodnotit či nahrazovat dokazování provedené soudy v předchozím řízení.

Pokud však obviněný ve svém dovolání rovněž uvedl, že v daném případě nebyla naplněna subjektivní stránka trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák., přičemž dále namítá, že ani ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně nejsou uvedeny žádné skutkové okolnosti, které by odůvodňovaly závěr o úmyslu obviněného usmrtit svého syna, a soudy tedy mylně aplikovaly § 219 odst. 1 tr. zák., když měli správně aplikovat § 222 odst. 1 tr. zák., je třeba říci, že takto formulované námitky již naplňují obviněným zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a Nejvyšší soud se jimi proto dále zabýval.

K námitce, že bod I.) výroku o vině rozsudku nalézacího soudu neobsahuje popis skutkových okolností významných pro posouzení subjektivní stránky, je třeba říci, že tzv. skutková věta tohoto výroku, skutečně neobsahuje popis vědomostní a volní stránky psychického vztahu obviněného k jeho trestné činnosti, zejména jejímu následku, a to ani v náznaku. Soudy přitom v předchozím řízení z výše uvedené skutkové věty učinily právní závěr, že v případě obviněného L. B. jsou naplněny znaky skutkové podstaty pokusu trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1 tr. zák. záležející v úmyslném útoku na život jiného.

V tomto smyslu jde o pochybení nalézacího soudu, neboť tzv. skutková věta musí obsahovat popis skutkových okolností, které naplňují všechny zákonné znaky trestného činu (srov. § 120 odst. 3 tr. ř.), tj. i popis pachatelova psychického vztahu k trestné činnosti, zejména k jejímu následku, v tomto případě ve smyslu ustanovení § 4 a § 219 tr. zák. Přesněji řečeno chybí závěr, že obviněnému bylo dostatečně zřejmé, že jeho útok může mít za následek smrt poškozeného (věděl o tom), a že měl záměr (chtěl) takový následek způsobit nebo alespoň, že při činu nespolehal na žádné konkrétní skutečnosti, které by mohly takovému následku zabránit (byl s tím srozuměn). Výrok o vině rozsudku soudu prvního stupně lze proto charakterizovat tak, že právní posouzení skutku jako pokusu trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1 tr. zák. neodpovídá skutkovým zjištěním učiněným soudy, jak byla vyjádřena v tzv. skutkové větě výroku rozsudku.

K tomu je třeba dodat, že skutková věta v posuzovaném případě neobsahuje skutečnosti, ze kterých by mohly vyplývat skutkové závěry o psychickém vztahu obviněného k následku jeho trestné činnosti, ani v popisu objektivních

znaků trestného činu – jednání a jeho způsobu, jež mělo směřovat k usmrcení jiného. Závěr o tom, že obviněný jednal úmyslně ve vztahu k případnému následku smrti ve formě nepřímého úmyslu, uvedl soud prvního stupně až v odůvodnění svého rozhodnutí. Dospěl přitom k závěru, že „obžalovaný poškozeného opakovaně a dvěma noži bodnul úmyslně do břicha. Přitom si musel být vědom, že v této oblasti lidského těla se nacházejí důležité orgány, které může zasáhnout, musel být přinejmenším srozuměn s tím, že v důsledku takového útoku může dojít ke smrti poškozeného, byť opakovaně orgánům činným v trestním řízení tvrdil, že poškozeného usmrtit nechtěl. K takovému následku by bez včasné lékařské pomoci podle závěrů znalce z oboru soudního lékařství jistě došlo. Zavinění ve vztahu k trestnému činu vraždy tak soud shledal ve formě úmyslu nepřímého ve smyslu § 4 písm. b) trestního zákona“ (srov. druhý odstavec na str. 12 odůvodnění rozsudku nalézacího soudu). Soud prvního stupně se neměl při formulaci výroku svého rozsudku omezit na nedostatečný popis skutku, jak byl uveden v obžalobě. Dospěl-li ke skutkovým závěrům, které pak právně hodnotil jako úmysl činem způsobit následek smrti, byl povinen naznačeným způsobem popis skutku doplnit.

Uvedené pochybení nenapravit ani odvolací soud v napadeném usnesení, ač tato vada byla v obecné rovině vytýkána v odvolání obviněného tím, že obviněný napadal nesprávnost předmětného výroku o vině pro vady skutkového závěru o úmyslném zavinění ve vztahu k právní kvalifikaci činu jako pokusu trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1 tr. zák. Povinností odvolacího soudu za popsání situace bylo zrušit rozhodnutí soudu prvního stupně a pokud by dospěl k takovému – přesnějšimu – skutkovému závěru jako soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí, a to třeba i na základě doplněného dokazování, upravit popis skutku ve výroku svého rozhodnutí a doplnit dosud chybějící skutková zjištění charakterizující všechny znaky trestného činu podle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1 tr. zák., jímž byl obviněný uznán vinným rozsudkem soudu prvního stupně. Odvolací soud sice rozhodoval jen na podkladě odvolání podaného ve prospěch obviněného, ale zákaz reformationis in peius vyjádřený v ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř. nevylučuje takové doplnění za popsání okolností. Zákaz změny rozhodnutí v neprospěch obviněného se týká mimo jiné i skutkových zjištění (srov. rozhodnutí pod č. [22/1999](#) Sb. rozh. tr.). To však samo o sobě nevylučuje, že za situace, když ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně nejsou vyjádřeny všechny skutečnosti rozhodné pro naplnění některého znaku skutkové podstaty trestného činu, kterým byl obviněný uznán vinným, aby nebylo možné tyto skutečnosti v odvolacím řízení doplnit. Postavení obviněného totiž nezhoršuje pouhé doplnění a upřesnění skutkových okolností v tom smyslu, aby skutek odpovídal všem znakům trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným, pokud se jím nemění rozsah ani závažnost trestné činnosti (srov. č. [38/2006](#) Sb. rozh. tr.).

Uvedené skutečnosti pak vedly Nejvyšší soud k závěru, že napadené rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, jakož i rozsudek soudu prvního stupně, jsou v napadené části vadné a je nutno je v tomto rozsahu zrušit (§ 265k odst. 1 tr. ř.). Za situace, kdy skutková věta výroku rozsudku krajského soudu, neobsahuje popis vědomostní a volní stránky psychologického vztahu obviněného k jeho trestné činnosti ani v náznaku a ty nevyplývají ani z popisu objektivních znaků trestného činu, jímž byl uznán vinným, je tato vada důvodem pro zrušení napadených rozhodnutí. Popis uvedených znaků v odůvodnění v takovém případě totiž není jen rozvedením skutkových zjištění obsažených byť neúplně ve výroku rozsudku. Nejvyšší soud pak věc přikázal Krajskému soudu v Plzni, aby ji v potřebném rozsahu projednal a rozhodl.

Krajský soud v Plzni opětovně projedná tuto trestní věc a odstraní vady vytknuté rozhodnutím Nejvyššího soudu a podle potřeby doplní skutková zjištění, resp. již učiněná skutková zjištění řádně popíše v rozhodnutí, a to zejména ta, jež se týkají psychologického vztahu obviněného k porušení zákonem chráněného zájmu na zdraví, popř. životě lidí, ve smyslu příslušných ustanovení trestního zákona o trestných činech ublížení na zdraví nebo vraždy.

Na základě již provedených, popř. podle potřeby doplněných skutkových zjištění Krajský soud v Plzni znovu právně posoudí, zda zjištěným jednáním obviněného L. B. byly naplněny znaky skutkové podstaty pokusu trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1 tr. zák., popř. znaky skutkové podstaty jiného trestného činu proti životu a zdraví. Poté znovu rozhodne o trestu a ochranném opatření, která bude ukládat i za trestné činy, u nichž zůstaly výroky o vině rozsudku soudu prvního stupně a usnesení odvolacího soudu nedotčeny.

Podle § 265s odst. 1 tr. ř. je Krajský soud v Plzni v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto dovolacím rozhodnutí, je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil, a je také povinen respektovat zákaz reformationis in peius (§ 265s odst. 2 tr. ř.). Přitom bude vycházet, pokud jde o doplnění popisu skutku, z právního názoru Nejvyššího soudu vyjádřeného v části tohoto rozhodnutí, která se týkala pochybení odvolacího soudu.

Protože vady zjištěné Nejvyšším soudem na podkladě dovolání obviněného L. B. nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání dovolacího soudu, bylo rozhodnuto o tomto dovolání v souladu s § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Další články:

- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)